

Akaryakıt Satışlarındaki Son Durum ve Gündemdeki Yeni Uygulamalar

Pınar ELMAS

Son yıllarda Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun ulusal marker, yazar kasa, saha denetimleri vb uygulamaları ve Maliye Bakanlığı'nın denetimleri sayesinde akaryakıt sektörünün önemli ölçüde denetim altına alındığı görülmektedir.

Son dönemlerdeki araç parkındaki kayıtlı araç sayısı ile, kayıtlı otomotiv yakıtı satışları arasındaki uyumlu çizgi de bu sonucu doğrulamaktadır.

Diğer taraftan motorin ve oto LPG satışlarındaki artış, tüketicinin bu yakıtlara yöneldiğini göstermektedir.

Tablo 1 : Dağıtım Firmalarının Satışları (Ton)

Akaryakıt	2005	2006	2007	Değişim %
				2006/2007
Benzin Türü	2.752.293	2.639.183	2.490.410	-5,64
Motorin Türü	11.616.251	12.748.190	13.394.174	5,07
Fuel Oil Türü	3.707.450	2.712.852	2.219.203	-18,20
Toplam	18.075.994	18.100.225	18.103.787	0,02

Kaynak: EPDK Petrol Piyasası Sektör Raporu 2007

Tablo incelendiğinde; geçtiğimiz son üç yıl baz alındığında her yıl bir öncekine göre dağıtıcı şirketlerin toplam benzin ve fuel oil satışları düşerken, motorin satışlarında artış kaydedildiği görülmektedir. Fuel oil satışlarındaki düşüş oranı, benzine kıyasla yüksektir.

Ayrıca toplam beyaz ürün satışları içerisinde benzin payının azaldığı, motorin payının önemli ölçüde arttığı gözlemlenmektedir.

Bu durum 2008 yılının ilk yarısında da değişmemiş, akaryakıt fiyatlarının yüksek olması ve ÖTV oranındaki son artış nedeniyle tüketicinin motorine ve otogaza yönelmesine neden olmuştur.

2008 yılının ilk üç ayında satışı yapılan motorinin %22,1'i düşük kükürlü motorindir. Bunun en önemli nedeni, yeni teknoloji ile üretilmiş dizel motorlu binek araçlarda genellikle düşük kükürlü motorinin kullanılmasıdır.

Maliye Bakanlığı, bütün istasyonlardaki akaryakıt satışlarını elektronik ortamda takibe alıyor!

Maliye Bakanlığı 2007 yılında başlattığı, pompalara ödeme kaydedici cihaz bağlanması projesinin bir ileri aşamasına geçerek; akaryakıt istasyonlarının pompalara bağlı ödeme kaydedici cihazlar aracılığıyla yaptıkları satışlara ilişkin bilgilerin, direkt olarak Gelir İdaresi Başkanlığı'nın Bilgi İşlem Merkezi'ne aktarılacağı bir proje geliştiriyor.

Proje uygulamaya geçtiğinde, pompalara bağlı ödeme kaydedici cihazlara kaydedilen bilgiler, bu cihazlara monte edilecek küçük bir cihaz yardımıyla Gelir İdaresi Başkanlığı Bilgi İşlem Merkezi'nde, elektronik ortamda, herhangi bir müdahaleye imkan vermeyecek şekilde muhafaza edilecek.

Bu amaçla hazırlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğ Taslağı'na göre; söz konusu cihazlar, taşıt kimlik birimi sistemiyle ilgili teknik düzenlemeler sırasında akaryakıt istasyonlarındaki yazar kasaları üreten firmalarca monte edilecek.

Uygulamanın başlangıç tarihi ile satış bilgilerinin muhafazası, Gelir İdaresi'ne gönderilme süresi ve yükümlülüğe aykırı davrananlara verilecek cezalar Maliye Bakanlığı'nın daha sonra hazırlayacağı bir tebliğle ilan edilecek.

Maliye Bakanlığı yeni proje ile, akaryakıt satışlarını ülke çapında kontrol altına alarak, hem akaryakıt kaçakçılığının, hem de sektördeki vergi kayıplarının önüne geçmeyi planlıyor.

Taşıt kimlik birimi sistemi de devreye giriyor!

Bayilerin akaryakıt satış bilgilerini Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı'na aktaracak sistemin taşıt tanıma sistemiyle birlikte hayata geçirilmesi düşünülüyor.

Taşıt kimlik birimi iki ana unsurdan oluşacak;

- Trafik tescil kuruluşlarınca kayıt ve tescili zorunlu motorlu kara taşıtlarına monte edilen, taşıta ait plaka numarası vb bilgileri hafızasında muhafaza eden "taşıt kimlik birimi".
- ve
- Bilgilerin, akaryakıt istasyonlarındaki pompalara bağlı ödeme kaydedici cihazlara aktarılmasını sağlayan "taşınabilir aktarım birimi".

Taşıt kimlik birimi sistemi, akaryakıt alımı sırasında taşınabilir aktarım biriminin, taşıt kimlik birimine yaklaştırılmasıyla çalışmaya başlayacak ve taşıt kimlik biriminde yer alan bilgiler, aktarım birimi aracılığıyla kablosuz iletişim yoluyla, güvenli bir şekilde, otomatik olarak ödeme kaydedici cihazlara aktarılacak.

Kullanıma açık bellek alanı en az 8 Kbyte olacak taşıt kimlik birimi, iç yüzeyde taşıtın ön camına, camı olmayan traktör ve motosiklet gibi araçlarda ise depo girişinin yanına kolaylıkla çıkartılamayacak tarzda yapııştırılacak. Çıkartılmak istendiğinde de bir daha kullanılamayacak şekilde tahrip olacak.

Söz konusu birim, çoklu uygulamaları da çalıştırabilir özelliklere sahip bulunacak. Bu şekilde taşıt kimlik sistemi, diğer kuruluşlarca da kullanılabilir.

Akaryakıt istasyonlarına kurulacak teçhizat da, bakanlığa ait güvenlik anahtarlarını saklamak ve karşılıklı doğrulama yapmak üzere güvenli bellek olacak. Cihaz, tüm taşıt kimlik birimlerini okuyabilir özellikler taşıyacak. Etkileştirme iletişim birimi ise internet üzerinden iletişim kuracak şekilde dizayn edilecek.

Sistem için takvim belirlenecek

Bakanlık, taşıt tanıma sisteminin iller ve model itibarıyla araçlara uygulanması konusunda da bir takvim belirleyecek.

Bu çerçevede, sistemi kurmaya talip olan firmalar Gelir İdaresi'ne başvuracak. Gelir İdaresi tarafından gerçekleştirilen denetimlerden geçen firmaların önerdikleri sistem, oluşturulan özel komisyonun onayına sunulacak. Teknik incelemeler sonrasında da uygun görülen firmalara "araç tanıma sistemi kurma" yetkisi verilecek.

Yetki alan firmalar, akaryakıt ve araç muayene istasyonları ile uygun gördükleri diğer yerlerde servisler oluşturacak. Araç sahipleri, plaka ve motor numarasını vererek, servislerden taşıt tanıma sistemini talep edecek.

Servis görevlileri, istenen bilgileri bilgisayara girecek ve Gelir İdaresi Başkanlığı Bilgi İşlem Merkezi'ne bağlanarak, bilgilerin doğruluğunu kontrol edecek.

Onay verilmesinin ardından da, taşıt kimlik bilgisinin yüklemesi yapılacak. Araç sahibi de, çipli tanıma etiketini alarak, aracına yapıştırılacak.

Sistemle birlikte yaklaşık 12 milyon araca kimlik takılması planlanıyor.

Kaynaklar:

- EPDK Petrol Piyasası Sektör Raporu 2007
- PETDER 2008 Yılı Sektör Raporu (Ocak-Mart)
- www.cnnturk.com (2 Haziran 2008)